

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om främjande av invandrarers integration samt mottagande av asylsökande

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

Denna proposition föreslås att lagen om främjande av invandrarers integration samt mottagande av asylsökande skall ändras. Det centrala målet för propositionen är att genomföra rådets direktiv om miniminormer för mottagande av asylsökande i medlemsstaterna så att direktivet blir en del av den nationella lagstiftningen. Medlemsstaterna skall sätta i kraft de lagar, förordningar och administrativa bestämmelser som efterlevnaden av direktivet förutsätter före den 6 februari 2005.

Det föreslås att lagen om främjande av invandrarers integration samt mottagande av asylsökande ändras till de delar den gäller

mottagande av asylsökande och personer som behöver tillfälligt skydd. Ändringarna gäller effektivisering av informationen, hänsyn till minderårigas bästa, tryggnad av familjesammanhållning, större hänsyn till särskilda behov som beror på personens ålder och utsatta ställning och avgifter som tas ut för mottagandet samt utkomststödet och mottagande av minderåriga asylsökande som anländer utan vårdnadshavare. Vidare föreslås tekniska ändringar som gäller beaktandet av den formulering enligt grundlagen samt en uppdatering av de paragrafhänvisningar som ansluter sig till ändringarna i lagstiftningen.

Lagen föreslås träda i kraft den 1 maj 2005.

ALLMÄN MOTIVERING

1. Inledning

Lagen om främjande av invandrades integration samt mottagande av asylsökande (493/1999, nedan integrationslagen) trädde i kraft den 1 maj 1999. I lagen avses med mottagande av asylsökande och mottagande av personer som får tillfälligt skydd arrangemang för försörjning och omsorg vid förläggningar eller flyktingslussar. Statsrådet lämnade en redogörelse för genomförandet av integrationslagen till riksdagen 2002 (SRR 5/2002 rd, nedan redogörelsen). Riksdagen gav ett utlåtande om redogörelsen 2003 (RSk 39/2002 rd – SRR 5/2002 rd, FvUB 20/2002 rd). Enligt utlåtandet finns det med avseende på boendearrangemangen för asylsökande vissa särgrupper med behov som måste gå att beaktas bättre när mottagningsverksamheten utvecklas. Hit hör t.ex. ensamboende kvinnor utan familj, minderåriga barn, ensamförsörjarfamiljer, handikappade, äldre samt asylsökande som utsatts för tortyr, våldtäkt eller någon annan allvarlig form av psykiskt, fysiskt eller sexuellt våld.

Europeiska Unionen har för avsikt att utveckla mottagningen av asylsökande utgående från en gemensam politik i asylärenden. Europeiska unionens råd gav den 27 januari 2003 ett direktiv om miniminormer för mottagande av asylsökande i medlemsstaterna (2003/9/EG, nedan mottagningsdirektivet).

Finsk lagstiftning uppfyller till största delen de krav som ställs i direktivet. Många frågor som regleras genom mottagningsdirektivet ingår i Finland i annan lagstiftning än integrationslagen, t.ex. rörelsefrihet, minderårigas skolgång, studier och rätten att arbeta. De bestämmelser i mottagningsdirektivet som inte täcks av gällande lagstiftning avses bli införlivade med den nationella lagstiftningen genom denna proposition.

2. Nuläge

2.1 Lagstiftning och praxis

Integrationslagen

Integrationslagen reglerar invandrades integration, mottagande av asylsökande och mottagande av personer som får tillfälligt skydd. Enligt integrationslagen kan det inom arbetsministeriets förvaltningsområde finnas förläggningar och flyktingslussar. Flyktingslussar är avsedda för brådsökande mottagning i första skedet av stora grupper av människor i massflykt. Flyktingslussarna är främst till för mottagning av personer som får tillfälligt skydd, och bestämmelser om detta fogades till lagen genom lag (118/2002). Mottagningen vid flyktingslussarna är avsedd att vara en undantagsåtgärd och i varje fall kortvarig. Flyktingarna flyttas så snart som möjligt från dem till förläggningar.

Som mottagande av asylsökande och personer som får tillfälligt skydd ordnas inkvartering, utkomststöd, tolktjänster och annat nödvändigt tillgodoseende av de grundläggande behoven samt arbets- och studieverksamhet. Inkvarteringen arrangeras vid förläggningar. Vid arrangerandet av tjänster för minderåriga eller personer som fallit offer för tortyr, våldtäkt eller något annat fysiskt eller sexuellt våld eller på annat sätt befinner sig i en utsatt ställning beaktas de särskilda behov de har på grund av sin livssituation. För mottagningen av minderåriga asylsökande och personer som får tillfälligt skydd kan, om de anländer utan vårdnadshavare, inrättas ett grupphem. Bestämmelser om verksamheten och antalet anställda vid grupphemmet utfärdas genom förordning av arbetsministeriet. En förläggning kan inrättas och upprätthållas av staten själv eller så kan staten ingå avtal om inrättandet och upprätthållandet med en kommun, samkommun, en annan of-

fentliggrättslig sammanslutning eller ett privat samfund eller en stiftelse.

Enligt 5 kap. i integrationslagen kan en företrädare utses för flyktbarn, för barn som får tillfälligt skydd eller för sådana barn som ansöker om uppehållstillstånd eller söker asyl, och som befinner sig i Finland utan vårdnadshavare eller utan någon annan laglig företrädare. I 6 kap. föreskrivs om personregister över mottagande av flyktingar, av personer som får tillfälligt skydd och av asylsökande. I 7 kap. ingår bestämmelser om rätt att få uppgifter, om utlämnande av uppgifter och om tystnadsplikt.

Utlänningslagen

En ny utlänningslag (301/2004) trädde i kraft 1.5.2004. Målsättningen har varit en lagstiftning med klara grundläggande regler för utlänningsars inresa samt deras vistelse i landet och avlägsnande ur landet. Strävan har också varit att förtydliga behörighetsförhållandena mellan olika myndigheter, gränserna mellan myndigheternas prövningsrätt samt grunderna för rättigheter och skyldigheter. Villkoren för internationellt skydd kvarstod i praktiken huvudsakligen med samma innehåll som tidigare. Villkoren för erhållande av skydd regleras nu dock närmare på lagnivå.

De ändringar som orsakas av utlänningslagen har införts i bestämmelserna om integrationslagens tillämpningsområde genom en lag om ändring av integrationslagen (639/2004), genom vilken paragrafhänvisningarna korrigerades så att de hänvisar till den nya utlänningslagen.

Mottagande av asylsökande

I Finland finns för närvarande fjorton förläggningar. Förläggningarna är belägna på olika håll i landet. Staten har tre förläggningar, kommunerna 9 och Finlands Röda Kors 2. I Helsingfors verkar dessutom den tills vidare enda förvarsenheten, som är baserad på lagen om bemötande av utlänningsars som tagits i förvar och om förvarsenheter (116/2002). I oktober 2004 var i genomsnitt 2 100 asylsökande inkvarterade på förläggningar och i genomsnitt 670 asylsökande i privat inkvartering. Beläggningsgraden på förläggningar-

na har under 2004 konstant varit över 80 procent. I tre grupper inkvarteras minderåriga asylsökande barn som anlänt utan vårdnadshavare. Behovet av inkvarteringsplatser påverkas utom av antalet asylsökande också av behandlingstiden för ansökningarna.

Till Finland anlände 2003 ungefär 3 200 asylsökande, av dem 110 barn som kom utan vårdnadshavare. Enligt uppskattningar i budgeten anländer ca 3 000 asylsökande 2004. Före utgången av oktober 2004 har 2885 asylsökande anlänt, varav 107 barn utan vårdnadshavare.

Den största gruppen av alla sökande 2003 utgjordes av medborgare från Makedonien, Kroatien, Bosnien och Hercegovina, Serbien och Montenegro samt föregångarstaterna, f.d. Jugoslavien och Förbundsrepubliken Jugoslavien, sammanlagt 976 sökande. De näst största grupperna var ryssar (288) och bulgarer (287). De största grupperna 2004 (januari–september) är medborgare från Serbien och Montenegro och föregångarstaterna, f.d. Jugoslavien och Förbundsrepubliken Jugoslavien, sammanlagt 560. Från Slovakien har kommit 329 sökande.

Målet för Utlänningsverket är att förkorta behandlingstiderna för asylansökningar. När elektronisk behandling tas i bruk torde behandlingen av ansökningarna bli snabbare. Även genom regionaliseringen av Utlänningsverkets verksamhet eftersträvas en förskädd behandling vid Utlänningsverket. Asylsökandena vistas på förläggningarna dock även den tid som går åt till polisens inledande åtgärder, eventuellt överklagande, flyttning till en kommun, att lämna landet eller avlägsna asylsökanden ur landet. Den tid som går åt till hela förfarandet påverkar således inkvarteringstiderna. För närvarande är inkvarteringstiderna i genomsnitt 12 månader.

Behandlingen av ett asylärende vid Utlänningsverket räcker i genomsnitt sju månader. En mycket stor del, ca 45–50 % av dem som söker asyl i Finland är s.k. Dublin-fall, dvs. någon annan EU-medlemsstat, Norge eller Island är ansvarig för behandlingen av ansökan. Behandlingen av sådana personers asylärenden vid Utlänningsverket räcker i genomsnitt 2,5 månader. I flera fall är behandlingstiden dock endast några veckor. Om en

annan stat är ansvarig för behandlingen av ansökan, kan beslut om avvisning omedelbart verkställas. Det räcker i genomsnitt 13 månader att söka ändring samt avlägsna en asylsökande ur landet. Att ordna bostad och kommun för den som fått ett positivt beslut på ordnandet av bostad och kommun räcker i genomsnitt en månad.

Mottagningsdirektivet

Syftet med mottagningsdirektivet är att fastställa minimikrav för mottagning av asylsökande i medlemsstaterna. I artikel 1-4 föreskrivs om mottagningsdirektivets syfte, definitioner, tillämpningsområde och tillåtelse för mer förmånliga bestämmelser. Medlemsstaterna får införa eller bibehålla förmånligare bestämmelser om mottagningsvillkor. Med mottagningsvillkor avses samtliga åtgärder som medlemsstaterna vidtar till förmån för de asylsökande i enlighet med mottagningsdirektivet. Med materiella mottagningsvillkor avses mottagningsvillkor som omfattar inkvartering, mat och kläder och som tillhandahålls in natura, i form av penningbidrag eller kuponger samt dagpenning. Med förläggning avses varje anläggning som används för kollektiv inkvartering av asylsökande.

Mottagningsdirektivet tillämpas på alla medborgare i tredje land och statslösa personer som lämnar in en asylansökan vid gränsen till eller på en medlemsstats territorium, så länge de får uppehålla sig på territoriet i egenskap av asylsökande, samt på familjemedlemmar, om dessa omfattas av en sådan asylansökan enligt nationell lagstiftning. Enligt medlemsstatens beslut kan mottagningsdirektivet även tillämpas på andra tredjelandsmedborgare eller statslösa personer än sådana som söker asyl enligt Genèvekonventionen.

Mottagningsdirektivet tillämpas inte på ansökningar om diplomatisk eller territoriell asyl som lämnas in till medlemsstaternas beskickningar. Mottagningsdirektivet skall inte heller tillämpas när bestämmelserna i rådets direktiv 2001/55/EG (1) av den 20 juli 2001 om miniminormer för att ge tillfälligt skydd vid massiv tillströmning av fördrivna personer och om åtgärder för att främja en balans mellan medlemsstaternas insatser för att ta

emot dessa personer och bära följderna av detta tillämpas.

I mottagningsdirektivet ingår både bestämmelser som är förpliktande för medlemsstaterna och bestämmelser om saker som kan föreskrivas i nationell lagstiftning.

Artikel 5 gäller information. Enligt artikeln skall asylsökande i rimlig tid och inte senare än 15 dagar efter det att de lämnat in sina asylansökningar till den behöriga myndigheten informeras åtminstone om fastställda förmåner för dem och vilka skyldigheter de skall uppfylla för att komma i åtnjutande av mottagningsvillkoren samt om organisationer eller grupper av personer som tillhandahåller särskild juridisk rådgivning och om organisationer som kan bistå eller informera dem om gällande mottagningsvillkor, inklusive sjuk- och hälsovård.

I artikel 6 föreskrivs om det dokument som skall lämnas till asylsökande och som styrker hans eller hennes rättsliga ställning som asylsökande eller intygar att han eller hon får stanna på medlemsstatens territorium så länge ansökan inte har avgjorts eller håller på att prövas.

Enligt artikel 7, bosättning och rörelsefrihet, är principen att asylsökande får röra sig fritt på värdmedlemsstatens territorium eller inom ett område som har anvisats dem av den medlemsstaten. På basis av punkt 2-4 har medlemsstaten möjlighet att begränsa rörelsefriheten. Om rörelsefriheten begränsas, skall medlemsstaterna föreskriva om en tillfällig möjlighet för de asylsökande att avlägsna sig från det avgränsade området. Myndigheterna skall kräva att de sökande underrättar behöriga myndigheter om sin adress.

Enligt artikel 10, underårigas skolgång och utbildning, skall medlemsstaterna ge minderåriga barn till asylsökande och minderåriga asylsökande möjlighet att gå i skola på liknande villkor som medborgarna i värdmedlemsstaten, så länge de vistas på medlemsstatens territorium. Asylsökande måste få fortsätta gå i skola på mellanstadiet även om han eller hon blir myndig. Enligt punkt 2 kan skolgången skjutas upp med högst tre månader eller ett år, om andra lösningar erbjuds för att underlätta inledandet av skolgången.

Enligt artikel 11, sysselsättning, skall med-

lemsstaterna fastställa en tidsperiod som börjar löpa från och med den dag då asylansökan lämnats in och under vilken en sökande inte skall ha tillträde till arbetsmarknaden. Enligt punkt 4 får medlemsstaterna ge EU-medborgare och medborgare från sådana stater som är parter i avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och sådana tredjelandsmedborgare som innehar uppehållstillstånd företräde till arbetsmarknaden.

Enligt artikel 12, yrkesutbildning, får medlemsstaterna ge asylsökande tillträde till yrkesutbildning oavsett om de har tillträde till arbetsmarknaden eller inte.

Enligt artikel 8 skall medlemsstaterna med de asylsökandes medgivande vidta lämpliga åtgärder till stöd för största möjliga sammanhållning inom familjerna när inkvarteringen ordnas.

Enligt artikel 9 kan medlemsstaterna kräva att de sökande skall hälsoundersökas av folkhälsoskäl.

Artikel 13–15 gäller materiella mottagningsvillkor och hälso- och sjukvård. Hälso- och sjukvården skall omfatta åtminstone första hjälpen och nödvändig behandling av sjukdomar. Medicinsk behandling eller annat slags vård skall ordnas för asylsökande med särskilda behov. Staten skall utfärda bestämmelser för att garantera en tillräcklig levnadsstandard och försörjning i fråga om hälsa. Mottagningen får tillhandahållas in natura, som ekonomiska bidrag eller kuponger, eller i form av en kombination av dessa. De ekonomiska bidragens och kupongernas belopp skall fastställas genom lag. Barn skall vid behov inkvarteras med sina föräldrar eller någon annan vuxen familjemedlem. Flyttning av asylsökande från en inkvarteringsenhet till en annan skall undvikas. Förläggningsspersonal skall ha lämplig utbildning. Asylsökande kan tas med i beslutet om förläggningens materiella resurser och om faktorer som påverkar atmosfären vid förläggningen. Vissa internationella organisationer och deras företrädare skall ges tillträde till förläggningarna och övriga inkvarteringar för att biträda nämnda asylsökande. Asylsökandena skall ha möjlighet att hålla kontakt med företrädare för Förenta Nationernas flyktingkommissariat (UNHCR) och sådana icke-statliga organisationer som erkänns av medlemsstaterna.

Sådana rimliga bestämmelser om mottagningsvillkoren som avviker från det ovan avsedda kan under vissa förutsättningar fastställas och för så kort tid som möjligt.

Enligt artikel 13.3 och 13.4 får ersättning för den del eller samtliga av de materiella mottagningsvillkoren samt hälso- och sjukvård tas ut hos sökanden, om han eller hon har tillräckliga medel för detta, t.ex. om sökanden har arbetat tillräckligt länge. Ersättning kan även tas ut i efterskott, om det framkommer att en sökande hade tillräckliga medel för att täcka materiella mottagningsvillkor och hälso- och sjukvård vid den tid då dessa grundläggande behov tillgodosågs.

Enligt kapitel III, artikel 16, får medlemsstaterna inskränka eller dra in mottagningsvillkoren på grund av en asylsökandes uppförande, hemlighållande av medel eller en omständighet i anslutning till asylförfarandet.

På basis av artikel 17 skall medlemsstaterna i den nationella lagstiftningen för genomförande av bestämmelserna om materiella mottagningsvillkor och hälso- och sjukvård i mottagningsdirektivet beakta den speciella situationen för utsatta personer, till exempel minderåriga, minderåriga som anländer utan vårdnadshavare, handikappade, äldre, gravida, ensamstående föräldrar med minderåriga barn, och personer som utsatts för tortyr, våldtäkt eller andra allvarliga former av psykologiskt, fysiskt eller sexuellt våld.

Enligt artikel 18 skall medlemsstaterna i första hand ta hänsyn till barnets bästa när de genomför bestämmelser som gäller minderåriga i mottagningsdirektivet. Medlemsstaterna skall se till att minderåriga som varit utsatta för någon form av övergrepp, försummelse, utnyttjande, tortyr eller grym, omänsklig och förnedrande behandling eller som har drabbats av väpnade konflikter ges tillgång till rehabilitering, och se till att lämplig psykisk vård tillhandahålls och att det ges tillgång till kvalificerad rådgivning när så behövs. På basis av artikel 20 skall medlemsstaterna se till att personer som utsatts för tortyr, våldtäkt eller andra grova våldshandlingar erhåller nödvändig behandling.

Enligt artikel 19 skall en laglig företrädare ses ut för minderåriga som anländer utan vårdnadshavare. I 2 punkten ges anvisningar för inkvartering av minderåriga. Enligt punkt

3 skall medlemsstaterna försöka spåra familjemedlemmar till minderåriga som anländer utan vårdnadshavare. Enligt punkt 4 skall personer som arbetar med minderåriga som anländer utan vårdnadshavare ha fått eller erhålla lämplig utbildning om minderårigas behov och vara bundna av tystnadsplikt, enligt den nationella lagstiftningen, beträffande uppgifter som de får kännedom om genom sitt arbete.

Enligt artikel 24 skall medlemsstaterna genom lämpliga åtgärder se till att myndigheter och andra organisationer som ansvarar för genomförandet av mottagningsdirektivet får tillräcklig utbildning med hänsyn till både manliga och kvinnliga asylsökande.

Enligt kapitel V, överklagandeförfarande, artikel 21 skall medlemsstaterna se till att avslag i fråga om beviljande av förmåner i enlighet med mottagningsdirektivet eller beslut som fattas i enlighet med artikel 7 (bosättning och rörelsefrihet) och som individuellt påverkar asylsökande kan överklagas enligt de förfaranden som fastställts i den nationella lagstiftningen. Åtminstone i sista instans skall möjlighet ges till överklagande eller prövning inför domstol.

Enligt kapitel VI, åtgärder för att göra mottagningssystemet effektivare, artikel 22 skall medlemsstaterna regelbundet informera kommissionen om antalet personer, uppdelade efter kön och ålder, som omfattas av mottagningsvillkoren och tillhandahålla fullständiga uppgifter om typ, beteckning och utseende beträffande de handlingar som föreskrivs i artikel 6. I artikel 23, system för styrning, tillsyn och kontroll, föreskrivs om medlemsstatens skyldighet att se till att lämplig styrning, tillsyn och kontroll av nivån på mottagningsvillkoren upprättas. Enligt kapitel VII, slutbestämmelser, skall kommissionen senast den 6 augusti 2006 rapportera till Europaparlamentet och rådet om tillämpningen av detta direktiv och vid behov föreslå nödvändiga ändringar. Medlemsstaterna skall senast den 6 februari 2006 sända kommissionen all information som behövs för att utarbeta denna rapport, inklusive sådana statistiska uppgifter som anges i artikel 22. Efter det att rapporten lagts fram, skall kommissionen minst en gång vart femte år rapportera till Europaparlamentet och rådet om tillämp-

ningen av mottagningsdirektivet.

2.2 Bedömning av nuläget

Gällande lagstiftning uppfyller artikel 6 dokumentation, artikel 7 bosättning och rörelsefrihet, artikel 10 underårigas skolgång och utbildning och artikel 11 sysselsättning. Artikel 9 hälsundersökningar och artikel 12 yrkesutbildning har karaktären av riktlinjer. Lagstiftningen i Finland uppfyller även innehållet i dessa artiklar.

Kraven i artikel 6 uppfyller 96 § i utlänningslagen, där det föreskrivs om kort över anhängigt ansökningsärendet. Kortet utfärdas av polisen eller gränsbevakningsväsendet. På kortet antecknas sökandens namn, födelsedatum och medborgarskap, och det förses med ett fotografi. Om sökandens identitet inte har kunnat fastställas, antecknas detta på kortet.

Enligt artikel 7, bosättning och rörelsefrihet, är principen att de asylsökande skall få röra sig fritt på värdmedlemsstatens territorium eller inom ett område som har anvisats dem av den medlemsstaten. I 41 § i utlänningslagen föreskrivs om att utlänningslagens vistas i landet har rätt att röra sig fritt inom landet och att där välja bostadsort. Denna bestämmelse uppfyller kravet i artikel 7.

Enligt artikel 9 får medlemsstaterna begära att de sökande skall hälsundersökas av folkhälsoskäl. I Finland föreskrivs om att skydda befolkningen mot smittsamma sjukdomar i lagen om smittsamma sjukdomar (583/1986). För asylsökandes del har det inte kommit fram något sådant på basis av vilket läkarundersökningar av folkhälsoskäl borde göras obligatoriska enligt lag. Tvångsundersökning av en invandrargrupp kan också strida mot jämlikhetsbestämmelsen i 6 § i grundlagen.

Kraven i artikel 10, som gäller minderårigas skolgång och utbildning, uppfylls redan genom bestämmelserna i Finlands grundlag. Enligt 16 § i grundlagen har alla rätt till grundläggande utbildning och enligt 4 § i lagen om grundläggande undervisning är kommunen skyldig att ordna grundläggande utbildning för barn i läropliktsåldern som bor på kommunens område samt förskoleundervisning året innan läroplikten uppkommer.

I Finland får en person som efter att ha an-

sökt om internationellt skydd har vistats i tre månader i Finland förvärvsarbeta utan arbetstillstånd. Bestämmelser om detta ingår i 81 § 5 mom. i utlänningslagen. Artikel 11 kräver således inga ändringar i lagstiftningen.

Enligt finsk lagstiftning får alla personer som vistas i Finland söka sig till utbildning. Asylsökande har dock inte rätt till arbetskraftspolitisk utbildning. Artikel 12 kräver således inga ändringar i lagstiftningen.

En del av artiklarna i mottagningsdirektivet gäller saker som i Finland regleras eller bör regleras i integrationslagen. Dessa artiklar gäller information (5), stöd för sammanhållning inom familjer (8), materiella mottagningsvillkor och hälso- och sjukvård (13–15), inskränkning eller indragning av mottagningsvillkoren (16), beaktande av personer med särskilda behov (17–20) och sökande av ändring i avslag i fråga om beviljande av förmåner i enlighet med mottagningsdirektivet (21).

Artikel 5 gäller information. Artikelns förutsätter en ändring i integrationslagen, eftersom integrationslagen inte innehåller några bestämmelser som gäller information om mottagningsvillkoren. I praktiken informeras dock alla asylsökande som anmäler sig på en förläggning om skyldigheter och rättigheter i anslutning till mottagandet, inkvartering, utkomststöd, social- och hälsovårdstjänster, praktiska arrangemang i vardagen, hur det finländska samhället fungerar, möjligheten att få tolkhjälp och annat som gäller mottagningsarrangemangen. Asylsökande kan dagligen få ytterligare rådgivning och vägledning av personalen. Det finns skriftligt material på många språk. Asylsökande informeras även om frivillig återflyttning till hemlandet både medan behandlingen av asylärendet varar och i en situation då sökandens ansökan har avslagits.

Kravet i artikel 8 på att sammanhållningen inom en familj skall bevaras skall beaktas när inkvarteringen ordnas. Eftersom nämnda artikel har skrivits i ovillkorlig form, förutsätter den nationella verkställigheten av mottagningsdirektivet att en bestämmelse om att sammanhållningen inom familjen skall bevaras tas in i integrationslagen.

I artikel 13 ges allmänna bestämmelser om de materiella mottagningsvillkoren och häl-

so- och sjukvård. De sökande skall garanteras en levnadsstandard och försörjning som är tillräcklig i fråga om hälsa. Gällande lagstiftning uppfyller kraven i artikeln. Artikelns ger en möjlighet att ta ut en avgift för mottagandet hos de sökande som förvärvsarbetar eller på annat sätt är i stånd att betala.

Artikel 14.1 och 14.2 ger allmänt hållna bestämmelser om boendearrangemang. Vad gäller boende behöver lagen inte ändras. Skydd för familjelivet, rätten att hålla kontakt med släktingar och förebyggande av våld uppmärksammas i punkterna som gäller inkvartering och utsatta personer redan i gällande lag och i denna proposition.

Enligt artikel 14.3 skall minderåriga barn till asylsökande eller minderåriga asylsökande vid behov inkvarteras tillsammans med sina föräldrar eller den vuxne familjemedlem som ansvarar för dem enligt lag eller sedvana. Punkten som gäller inkvartering av barn är inte tvingande. I Finland inkvarteras barn tillsammans med sina föräldrar. När ett barn som anlänt utan vårdnadshavare inkvarteras med en annan vuxen familjemedlem tas hänsyn till barnets bästa.

Enligt artikel 14.4 får asylsökande flyttas från en anläggning till en annan endast om det är nödvändigt. I lagförslaget tas in en bestämmelse om inskränkning i förflyttningar av asylsökande från en anläggning till en annan endast när det är nödvändigt. I praktiken flyttas asylsökande från en förläggning till en annan endast när det är nödvändigt för behandlingen av asylärendet, förläggningens verksamhet eller för asylsökanden själv. Vissa förläggningar fungerar som s.k. flyktingslussar, där asylsökande inkvarteras endast under asylförhöret. Därefter flyttas asylsökandena till en annan förläggning för att invänta beslutet. Även asylsökande kan begära förflyttning till en annan förläggning. Ibland är det nödvändigt att flytta en asylsökande till en annan förläggning för att hans eller hennes eller de övriga asylsökandenas säkerhet skall kunna garanteras.

Enligt artikel 14.5 skall förläggningsspersonal ha lämplig utbildning. I lagförslaget föreslås ingen bestämmelse om personalens utbildning. I Finland existerar ingen särskild utbildning för uppgifter vid mottagande av asylsökande. Vid förläggningarna arbetar so-

cialarbetare och hälsovårdare. De flesta andra anställda har examen minst på institutnivå. Vid förläggningarna finns även invandranställda, som ofta behärskar de asylsökandes språk, men inte har någon examen som är erkänd i Finland. Vid sidan av arbetet ordnas fortbildning för personalen. Behörighetsvillkoren för personalen kan inte vara alltför strikta, eftersom förläggningar måste inrättas och dras in beroende på hur många asylsökande som kommer till landet och efter behov.

Om riksdagen utfärdar en lag om behörighetsvillkoren för yrkesutbildad personal inom socialvården (RP 226/2004), kan dess bestämmelser tillämpas då tjänster och befattningar besätts vid förläggningar, om det är fråga om uppgifter som kräver yrkesbehörighet inom socialvården.

Kraven på tystnadsplikt i artikel 14.5 orsakar inga behov av ändringar i lagstiftningen. Bestämmelser om tystnadsplikt ingår redan i integrationslagen och i den övriga nationella lagstiftningen.

Enligt artikel 14.6 får medlemsstaterna låta de sökande delta i beslutsfattandet om förläggningarnas materiella resurser och om faktorer som påverkar atmosfären vid förläggningen. Lagförslaget innehåller inte någon bestämmelse om detta.

Artikel 14.7 gäller vissa internationella organisationers och asylsökandes företrädares och rådgivares rätt till tillträde till förläggningarna och övriga inkvarteringar. Det är inte nödvändigt med en särskild bestämmelse om detta. I Finland är förläggningarna öppna, vilket innebär att ovan nämnda instanser har tillträde till dem. Angående tillträdet till inkvarteringar bestämmer de som bor där om det. Asylsökande har rätt att hålla kontakt med de instanser de önskar.

Artikel 14.8 ger möjligheten att avvika från de normala reglerna. Avvikelsen skall dock vara så kortvarig som möjligt och mottagandet rimligt. Integrationslagen ger möjligheten att ordna det brådsökande mottagandet i första skedet vid en flyktingsluss. Vid flyktingslussar ges nyttigheter i första skedet för den oundgängliga försörjningen tills personen kan flyttas till en förläggning.

Artikel 15 som gäller hälso- och sjukvård kräver inga ändringar i integrationslagen.

Hälsovård enligt integrationslagen överskrider kraven i artikeln.

I artikel 16 föreskrivs om inskränkning eller indragning av mottagningsvillkoren på grund av sökandens uppförande, hemlighållande av medel eller en omständighet i anslutning till asylförfarandet.

Utkomststöd som beviljats enligt lagen om utkomststöd kan återkrävas bl.a. om beviljandet av stöd grundat sig på uppsåtligt lämnade vilseledande uppgifter eller på uppsåtlig försummelse av föreskriven anmäningsskyldighet. En inskränkning av mottagningsvillkoren kan leda till att asylsökandena måste ty sig till den kommunala social- och hälsovården eller skaffa sin försörjning på olagligt sätt.

Sökandens utkomststöd kan sänkas på basis 22 § i integrationslagen, om sökanden utan grundad anledning upprepade gånger vägrar eller annars på väsentligt sätt vägrar delta i arbetsverksamhet eller sysselsättningsfrämjande studieverksamhet som anvisats honom specificerat och som lämpar sig för honom. På grund av sökandens övriga uppförande eller en omständighet i anslutning till asylförfarandet är inskränkning eller indragning av mottagandet inte ett förfarande som passar in i rättssystemet i Finland.

Artikel 17, 18 och 20 gäller beaktandet av utsatta personers behov i mottagningsarrangemangen. Till dessa delar föreslås preciseringar i integrationslagen. Särskilda behov bland minderåriga eller asylsökande som utsatts för tortyr, våldtäkt eller någon annan allvarlig form av psykiskt, fysiskt eller sexuellt våld eller personer som på annat sätt är i en utsatt ställning beaktas i servicearrangemang redan enligt gällande integrationslag. I artiklarna definieras i detalj enligt vilka grunder utsatt ställning definieras.

Enligt artikel 19.1 skall en laglig företrädare ses ut för minderåriga som anländer utan vårdnadshavare. I Finland har denna sak ordnats genom integrationslagen liksom även kraven i punkt 2 på inkvarteringen av minderåriga asylsökande som anländer utan vårdnadshavare.

Enligt artikel 19.3 skall medlemsstaterna försöka spåra familjemedlemmar till minderåriga som anländer utan vårdnadshavare. I rikrikesministeriet har tillsatt en arbetsgrupp

med uppgift att utreda spårandet av minderårigas familjemedlemmar och föreslå vilken myndighet som skall vara ansvarig för spårandet.

Artikel 19.4 gäller utbildningen bland dem som arbetar med minderåriga som anländer utan vårdnadshavare. Avsikten är att bestämmelser om behörighetsvillkor skall utfärdas genom förordning av arbetsministeriet. Kravet i punkt 4 att personer som arbetar med minderåriga skall vara bundna av tystnadsplikt uppfylls genom integrationslagen och den övriga nationella lagstiftningen.

Den nationella lagstiftningen uppfyller kraven på överklagandeförfarande i artikel 21. Asylsökande har möjlighet i fråga om mottagandet att söka ändring enligt samma bestämmelser som även andra personer som bor i Finland har i motsvarande situation. Lagförslaget innehåller vissa bestämmelser om ändringssökande.

Artikel 22, 23, 24, 25, 26, 28 och 29 är administrativa förhållningsregler som är avsedda för de nationella myndigheterna. Verkställigheten av dem förutsätter inte att bestämmelser utfärdas.

För närvarande ordnas arbets- och studieverksamhet för asylsökande enligt lag. I praktiken är det dock inte alltid möjligt att ordna sådan verksamhet, eftersom asylsökandena kan inkvarteras på en förläggning under en mycket kort tid antingen därför att beslutet i asylärendet fattas snabbt eller att asylsökanden efter asylförhöret flyttas till en annan förläggning för att invänta beslutet.

Ungefär 20 procent av asylsökandena ordnar sin inkvartering på egen hand. De får inte utkomststöd för kostnaderna för inkvartering som de själva ordnat, men de har rätt till de övriga mottagningstjänsterna. Därför är det nödvändigt att den som bortsett från inkvarteringen får det övriga mottagandet åläggs att lämna sin adress och uppgifter om sin inkvartering till den förläggning i vars invånarregister han eller hon har antecknats.

Ställningen för barn som ansöker om asyl och får tillfälligt skydd och som inte inkvarteras på en förläggning eller i ett grupphem behöver stärkas på basis av både mottagningsdirektivet och barnets bästa. Den kommun på vars område barnet bor har inte alltid känt till barnets vistelseort. Därför föreslås

att barnets vistelseort och kontaktinformation om den person som har barnet hos sig skall uppges till det kollegiala organ som utses av kommunen på barnets vistelseort. Det är nödvändigt att uppges barnets vistelseort också för att uppgifterna i barnskyddslagen skall kunna skötas.

För att barnets bästa skall kunna beaktas i synnerhet när det gäller barn som anländer utan vårdnadshavare bör förläggningarna mera planmässigt vägleda personer hos vilka ett barn bor eller till vilka ett barn flyttar i vården och fostran av barnet.

3. Propositionens mål och de viktigaste förslagen

I Finland är mottagningen av asylsökande vedertagen praxis. Mottagningssystemet bygger på ursprungligen nordiska mottagningsmodeller och uppfyller i huvudsak minimikraven i mottagningsdirektivet. Målet för direktivet är att förenhetliga de europeiska mottagningssystemen och på så vis eventuellt också minska strömmen av asylsökande från ett land till ett annat.

Bestämmelser som är skrivna i direktivets förpliktande form föreslås bli ändrade i integrationslagen. På grund av att mottagningsdirektivet skall genomföras som nationell lagstiftning föreslås bestämmelser om information, bevarande av familjesammanhållning, uttag av avgifter för mottagandet, begränsning av förflyttningar av asylsökande och beaktande av behov bland utsatta personer. Föreskrifter om behörighetsvillkor för personer som arbetar med minderåriga som anländer utan vårdnadshavare föreslås bli utfärdade genom förordning av arbetsministeriet.

Utöver de ändringar som gäller bestämmelserna i mottagningsdirektivet föreslås vissa ändringar som beror på de nationella behoven. En del av dessa är tekniska ändringar. I propositionen föreslås att de paragrafer som gäller kostnadsersättning tekniskt ändras så att bestämmelserna bättre ger uttryck för det krav som den grundlagsenliga principen om kostnads Motsvarighet, dvs. den nuvarande termen finansieringsprincipen ställer på stat och kommun. Ändringen har inga kostnadsverkningar.

Innehållet i mottagandet föreslås i huvud-

sak kvarstå som förut. Det fungerar ändamålsenligt och uppfyller kraven i mottagningsdirektivet. Skyldigheten att ordna arbets- och studieverksamhet luckras upp, dvs. bestämmelsen föreslås inte längre vara förpliktande. Behovet av ändring bygger på att behandlingstiderna för asylsökningar verkar bli allt kortare och på att vissa asylsökande följaktligen vistas under en jämförelsevis kort tid i landet. De praktiska mottagningsarrangemangen för asylsökande påverkas också av regionaliseringen av Utlänningsverket. Därför måste asylsökande flyttas från en förläggning till en annan på grund av behandlingen av asylärendet. Avsikten är dock att förflyttningar av asylsökande och personer som får tillfälligt skydd mot den aktuella personens egen vilja från en förläggning till en annan får göras endast på de grunder som föreslås i lagförslaget.

Avsikten är också att föreskriva om privat inkvartering. Asylsökande eller personer som får tillfälligt skydd och själva ordnar sin inkvartering skall vara skyldiga att skriftligt underrätta förläggningsen om sin adress samt lämna in sin inkvarterares utredning om den privata inkvarteringen eller ett hyresavtal, om han eller hon ansöker om det övriga mottagandet.

Informationen till asylsökande och personer som får tillfälligt skydd skall effektiviseras och förkortas genom bestämmelser om både minimitidsfrist för information och om vilka uppgifter som åtminstone måste ges.

Inkvarteringen av asylsökande och personer som får tillfälligt skydd föreslås bli ordnad så att familjemedlemmar får bo tillsammans.

Asylsökande får med stöd av 81 § 1 mom. 5 punkten i utlänningslagen förvärvsarbete utan uppehållstillstånd sedan han eller hon vistats i tre månader i Finland. För närvarande deltar asylsökande i ökande utsträckning i arbetslivet, vilket kan antas öka ytterligare i framtiden. Därför föreslås att en skälig avgift för inkvartering vid mottagandet och andra nyttigheter som ges vid förläggningar kan tas ut hos solventa personer. Detta möjliggörs även av mottagningsdirektivet. Hos asylsökande och personer som får tillfälligt skydd kan tas ut avgifter enligt lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården

(734/1992).

Särskilda behov som beror på personens ålder, utsatta ställning och fysiska eller psykiska tillstånd skall beaktas när inkvartering och det övriga mottagandet arrangeras. Vid mottagandet skall dessutom tas större hänsyn till barnets bästa och barnets särskilda behov av stöd. Dessa förutsätter att metoderna inom social- och hälsovården samt t.ex. mentälvården utvecklas så att de möter behoven.

För närvarande förekommer dröjsmål med placeringen av asylsökande som fått uppehållstillstånd i kommuner och i praktiken kan det förekomma oklarhet om när mottagandet upphör. I förslaget skapas klarhet i situationen och föreslås att en person som fått uppehållstillstånd kan en skälig tid omfattas av mottagandet efter det att han eller hon fått beslut om uppehållstillstånd.

I fråga om asylsökande barn utan vårdnadshavare eller barn som får tillfälligt skydd föreslås rätten att besluta om boende och andra omständigheter som gäller barnets person bli överlåtten på föreståndaren för den förläggning vid vilken barnet registreras. Föreståndarens beslutanderätt börjar från det att barnet förs in i förläggningsens invånarregister och upphör då en sådan företrädare som avses i 5 kap. i integrationslagen blir utsedd för barnet.

Ett asylsökande barn och ett barn som får tillfälligt skydd och som inte inkvarteras på en förläggning eller i ett grupphem föreslås få en starkare ställning så att kontaktinformation om barnet och den person hos vilken barnet bor skall lämnas till det kollegiala organ som kommunen på barnets vistelseort ser ut. Anmälan skall göras av förläggningsen.

Till en ovan avsedd anmälan som gäller barn utan vårdnadshavare skall fogas en utredning om förhållandena i privathemmet och om vilka möjligheter den person som tar barnet till sig har att svara för barnets vård och fostran. Förläggningsen åläggs dessutom att ge vägledning i vården och fostran av barnet, då det är fråga om att ett barn utan vårdnadshavare placeras hos en släkting eller någon annan person.

Den inkvartering som tillhandahålls på en förläggning och övriga nyttigheter som ges vid förläggningsen föreslås fortfarande bli givna endast som nyttigheter in natura och

endast på en förläggning. Bestämmelsen som gäller detta föreslås bli preciserad.

Det anses inte vara nödvändigt att ta i bruk de straff som mottagningsdirektivet möjliggör. Om de togs i bruk, skulle det kunna leda till att asylsökande måste ty sig till kommunala social- och hälsovårdstjänster eller skaffa sin försörjning t.o.m. på olagligt sätt.

Vidare ingår bestämmelser om ändringssökande i propositionen.

4. Propositionens verkningar

4.1 Ekonomiska verkningar

Eftersom mottagningen av asylsökande i sin nuvarande form i huvudsak uppfyller kraven i mottagningsdirektivet, bedöms även de ekonomiska verkningarna av lagförslaget vara obetydliga.

Kostnaderna för mottagningen av asylsökande beror till stor del på antalet sökande, behandlingstiderna för asylärenden inklusive den tid som går åt till ändringssökande och till att avlägsna asylsökande ur landet, asylsökandenas hälsotillstånd och ålder samt antalet barn som anländer utan vårdnadshavare.

För asylsökande i en sårbar ställning måste ordnas mer vård på grund av deras fysiska och psykiska behov. Antalet ovan avsedda sökande varierar liksom även utreseländerna och situationerna i utreseländerna, och behovet av särskilda tjänster har inte kartlagts. Antalet uppskattas dock inte vara stort. Dessutom måste man beakta att t.ex. mentalvårdstjänster som lämpar sig för deras behov fortfarande är under utveckling. Om en del av asylsökandena sysselsätts och klarar sig på sina förvärvsinkomster, minskar detta i någon mån kostnaderna för mottagandet.

Kostnaderna för mottagningen av asylsökande 2003 var enligt kostnadsslag:

	Euro
Personalkostnader	6 599 000
Fastighetsutgifter	4 735 000
Material, förnödenheter och varor	513 500
Köp av tjänster	1 932 000
Hälso- och sjukvård	3 274 000
Utkomststödsutgifter	7 389 500
Övriga utgifter	678 000

Sammanlagt 25 121 000 euro

År 2003 omfattade inkvartering och mottagande ca 2 700 asylsökande och kostnaderna per sökande uppgick i genomsnitt till 10 700 euro. Kostnaderna för social- och hälsovården uppgick till ca 4 000 000 euro, dvs. 1 480 euro per asylsökande.

De merkostnader som orsakas av regeringens proposition är främst kostnader för hälso- och sjukvård samt socialvård. Kostnadsökningarna bedöms på ovan anförda grunder stanna på ca 500 000 euro.

I praktiken beror kostnaderna på antal av asylsökandena, ansökningarnas behandlingstid och sökandenas fysiska och fysiska hälsa. Om behandlingstiderna förkortas i enlighet med målsättningarna, reduceras totalkostnaderna från den nuvarande nivån. Tilläggs-kostnaderna uppskattas stanna vid ca 200 000 euros år 2005 redan på grund av att lagen inte skulle träda i kraft från början av året.

4.2 Könsrelaterade verkningar

I lagförslaget föreslås att större hänsyn skall tas i mottagningsarrangemangen till behoven bland utsatta personer, såsom minderåriga, minderåriga som anländer utan vårdnadshavare, äldre, gravida, ensamstående föräldrar med minderåriga barn, samt personer som fallit offer för tortyr, våldtäkt eller annat allvarligt psykiskt, fysiskt eller sexuellt våld. Ett större hänsynstagande till alla ovan nämnda gruppers behov har en positiv inverkan även på kvinnornas ställning vid mottagandet.

5. Beredningen av propositionen

Arbetsministeriet tillsatte 8.5.2003 en arbetsgrupp på bred bas att bereda förslaget till ändring av integrationslagen både i fråga om invandrares integration och mottagandet av asylsökande. I fråga om den del som gäller invandrares integration pågår arbetsgruppens förhandlingar om finansieringen av verkställigheten av ändringsförslaget fortfarande. Därför innehåller lagförslaget inga förslag som gäller en ändring av bestämmelserna om

invandrares integration.

Till de delar som gäller mottagandet av asylsökande är sakinhållet i arbetsgruppens förslaget enhälligt. I utlåtandena om arbetsgruppens förslag har endast några remissinstanser tagit ställning till förslaget om mottagandet av asylsökande. Regeringens proposition har utgående från arbetsgruppens promemoria beretts som tjänsteuppdrag vid arbetsministeriet. De utlåtanden som erhållits om propositionen har beaktats.

6. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll

Genom regeringens proposition införlivas Europeiska unionens råds direktiv av den 27 januari 2003 om miniminormer för mottagande av asylsökande i medlemsstaterna (2003/9/EG) med den nationella lagstiftningen.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslag

2 §. *Definitioner.* Det föreslås att paragrafen ändras. Paragrafens 1 och 2 punkt förblir dock oförändrade till sitt innehåll jämfört med den gällande lagen. I 3 punkten föreslås en definition av begreppet asylsökande. Den nuvarande punkten blir en ny 4 punkt utan ändringar.

3 §. *Tillämpningsområde.* I paragrafens 2 mom. föreslås ändringar som gör momentet mera lättläst.

4 §. *Ersättning för kostnader.* Paragrafen föreslås bli ändrad så att bestämmelserna bättre motsvarar det regleringssätt som förutsetts i grundlagen. Ändringen har inga kostnadsverkningar.

8 §. *Avtal om att ersätta kostnaderna för flyktingar.* Paragrafens rubrik och paragrafen föreslås bli ändrad så att bestämmelserna bättre motsvarar det regleringssätt som förutsetts i grundlagen. Ändringen har inga kostnadsverkningar.

9 §. *Anvisande av flyktingar till kommuner.* I paragrafen föreslås att hänvisningen till 8 § stryks. Arbetskrafts- och näringscentralen avtalar med kommuner om mottagande av flyktingar på basis av denna paragraf. I avtalet bör definieras antalet flyktingar som tas emot

till kommunen och hur mottagandet skall arrangeras i kommunen. För närvarande ingår kommunerna ofta ett s.k. öppet avtal med arbetskrafts- och näringscentralen, i vilket de förbinder sig att ta emot flyktingar, men där beslutet om hur många flyktingar som skall tas emot överläts på nya förhandlingar. Arbetskrafts- och näringscentralen anvisar flyktingar till en kommun som har förbundit sig att ta emot flyktingar.

4 kap. Mottagande av asylsökande och av personer som får tillfälligt skydd

19 §. *Mottagandets innehåll.* I 1 mom. föreslås bestämmelsen om ordnande av arbets- och studieverksamhet bli omformulerad till att verksamheten kan ordnas. Ändringen är nödvändig därför att det i praktiken inte alltid är möjligt att ordna arbets- och studieverksamhet. Det kan bli nödvändigt att förflytta en asylsökande från en förläggning till en annan på så kort tid att arbets- och studieverksamhet inte kan erbjudas vid den första förläggningen. Om en asylsökanden behandlas på kort tid, kan asylsökanden likaså bli utan arbets- och studiemöjligheter.

Som 2 mom. föreslås en bestämmelse om att familjemedlemmars möjlighet att bo till-

sammans skall tryggas. Enligt artikel 8 i mottagningsdirektivet skall medlemsstaterna vidta lämpliga åtgärder till stöd för största möjliga sammanhållning inom de familjer som befinner sig på deras territorier, om det är den berörda medlemsstaten som tillhandahållit bostaden. I praktiken inkvarteras familjer så att familjemedlemmar kan bo tillsammans, om de så vill. Genom meningens framhållning dock vikten av att skydda familjelivet i mottagningsarrangemangen.

Enligt 3 mom. skall inkvarteringen och det övriga mottagande arrangeras så att utsatta personers behov blir beaktade. Minderåriga och i synnerhet minderåriga som anländer utan vårdnadshavare, handikappade, äldre, gravida, ensamstående föräldrar som har minderåriga barn samt personer som fallit offer för tortyr, våldtäkt eller något annat slag av fysiskt eller sexuellt våld kan antas ha särskilda behov. Även ogifta kvinnor som kommer från länder där det förekommer omfattande juridisk diskriminering på grund av kön kan behöva särskilt stöd. I motiveringen till mottagningsdirektivet nämns även transsexuella, som kan ha lika svårt att bli inkvarterade med kvinnor som med män. Särskilda behov skall klarläggas individuellt.

Beaktandet av särskilda behov förutsätter att förlägningens personal har kännedom om flyktingskap, kulturskillnader och förmåga att identifiera behov som kan bero på att personen i fråga fallit offer för allvarligt godtycke, förlorat sina familjemedlemmar eller andra därmed jämförbara skäl. Inkvarteringen och användningen av gemensamma utrymmen bör t.ex. arrangeras så att flyktingarna känner sig trygga. Personalen bör sörja för att flyktingar ges tillräcklig vägledning och rådgivning samt i svåra fall hänvisas till medicinsk och psykiatrisk vård.

I första meningens i det föreslagna 4 mom. ingår den allmänna principen att hänsyn till barnets bästa skall tas i mottagningsarrangemangen. Vid mottagandet av både barn som kommer tillsammans med sina föräldrar och barn som kommer ensamma skall i tillämpliga delar beaktas innehållet i 1 § i lagen angående vårdnad om barn och umgängesrätt (361/1983). Enligt den skall barn ges en god vård och uppfostran samt ägnas en med hänsyn till barnets ålder och utveckling behövlig

tillsyn och omsorg. Barnet bör såvitt möjligt ges en trygg och stimulerande uppväxtmiljö. Barn bör uppfostras så att det får förståelse, trygghet och ömhet. Barnet får inte undertryckas, agas eller utsättas för annan kränkande behandling. Barnet bör stödas och uppmuntras i sin utveckling till självständighet, ansvarsfullhet och vuxenhet. Även om det är barnets föräldrar som bär ansvaret för vården och uppfostran av barnet skall även förlägningen sörja för att barnets rättigheter tillgodoses.

Asylsökande barns omständigheter och juridiska ställning kan begränsa t.ex. arrangemanget av utbildning som motsvarar barnets anlag och beaktandet av andra behov i anslutning till barnets materiella försörjning.

Ett barn som är i behov av särskilt fysiskt eller psykiskt stöd skall ges kvalificerad och lämplig rådgivning och rehabilitering samt lämpliga mentalvårdstjänster. Innehållet i meningens kommer från artikel 18.2 i mottagningsdirektivet. Enligt den skall medlemsstaterna se till att minderåriga som varit utsatta för någon form av övergrepp, försummelse, utnyttjande, tortyr eller grym, omänsklig och förnedrande behandling eller som har drabbats av väpnade konflikter ges tillgång till rehabilitering, och se till att lämplig psykisk vård tillhandahålls och att det ges tillgång till kvalificerad rådgivning när så behövs.

Samma förteckning över orsaker till särskilda behov som ingår i artikel 17 och 18 i mottagningsdirektivet föreslås inte bli intagen i lagen. Många barn kan ha hårda livserfarenheter bakom sig och till följd av dem behov av särskild vård och rehabilitering. I praktiken kan barnets behov av vård och rehabilitering eller mentalvårdstjänster dock inte begränsas eller ens alltid ställas i relation till barnets tidigare upplevelser. Ofta kommer tortyr och försummelse av ett barn och andra svåra upplevelser fram först under rehabilitering eller vård.

Förlägningarna bör aktivt informera social- och hälsovårdsmyndigheterna om behovet av mentalvårdstjänster och på detta sätt påverka utvecklandet av ovan nämnda tjänster. Förlägningarna skall också sörja för fortbildning av personalen, sakkunnigkonsultationer och i mån av möjlighet också anställa en sjukskötare som är specialiserad på barn-

psykiatri. Vid behov bör barnet hänvisas till terapi. Ett barns särskilda behov bör bedömas individuellt, oberoende av vad behovet av rehabilitering, rådgivning eller mentalvårdstjänster beror på.

19 c §. *Mottagningsarrangemang.* Ansvaret för de praktiska arrangemangen vid mottagande av asylsökande och personer som får tillfälligt skydd skall fortfarande ligga på förläggningen. Förläggningens ansvar börjar när en person förs in i förläggningens invånarregister. I praktiken styr polisen eller den gränskontrollmyndigheten till vilken den asylsökande lämnat in sin asylansökan den asylsökande till närmaste förläggning, om inte något annat har avtalats med polisen eller gränskontrollmyndigheten och förläggningarna. En onödig förflyttning av asylsökande från en förläggning till en annan skall undvikas medan asylärendet behandlas. Eftersom Utlänningsverket har regionaliserat sin verksamhet, fungerar vissa förläggningar dock som s.k. flyktingslussar på orter där Utlänningsverket har kontor. Detta innebär att asylsökandena inkvarteras i dessa transitförläggningar endast under den tid som behövs för asylförhöret. Därefter förflyttas de till en annan förläggning för att invänta beslutet. Förflyttningen till en annan förläggning kan också ske på den asylsökandes begäran, om han eller hon känner sig otrygg eller har släktingar på en annan förläggning. En asylsökande kan förflyttas till en annan förläggning också ifall förläggningen anser detta vara nödvändigt t.ex. på grund av asylsökandens störande beteende eller för att lösa upp etniska spänningar. Beslut om förflyttning fattas gemensamt av den sändande och mottagande förläggningen. Asylsökanden har inte rätt att välja på vilken förläggning han eller hon inkvarteras.

I 3 mom. föreskrivs om skyldigheten för en person som själv ordnat sin inkvartering att uppge sin adress och förändringar i den. Likaså skall han eller hon lämna uppgifter om sina boendearrangemang. Upplysningsskyldigheten gäller de asylsökande och personer som får tillfälligt skydd som när de är i privat inkvartering ansöker om utkomststöd eller söker sig till de övriga åtgärder eller tjänster som ordnas inom ramen för mottagande. Uppgifterna om inkvarteringsförhållandena

behövs bl.a. på grund av fastställandet av behovet av utkomststöd. Skyldigheten att informera förläggningen om adressen motsvarar innehållet i 207 § i utlänningslagen. I den ingår en allmän skyldighet att lämna kontaktinformation till den myndighet som behandlar den aktuella personens sak. Inga sanktioner föreslås för försummelser av skyldigheten.

I 4 mom. föreslås att en asylsökande under en skälig tid kan omfattas av mottagandet av asylsökande efter det att han eller hon fått beslut om uppehållstillstånd. I praktiken måste den som fått uppehållstillstånd vänta en tid på att bli anvisad en kommun som ordnar bostad och som annars är beredd att ta emot honom eller henne. I praktiken förs förhandlingar med den aktuella personen om flyttningen till den anvisade kommunen. Det är svårt att få tag på kommuner som tar emot flyktingar och därför måste ett erbjudande om bostad och kommunen i allmänhet accepteras. I sista hand kan förläggningen vräka en person som fått uppehållstillstånd, om denna inte går med på att flytta till den anvisade kommunen. Personen kan naturligtvis också alltid ordna bostad och en kommunplats på egen hand.

19 d §. *Arrangemang för mottagande av minderåriga.* Paragrafens 1 mom. motsvarar gällande 19 § 3 mom. i integrationslagen förutom att möjligheten att genom förordning av arbetsministeriet föreskriva även om behörighetsvillkor för personalen vid grupphem fogas till momentet.

I regel skall behörighetsvillkoren för personalen vid grupphem motsvara lagen om behörighetsvillkoren för yrkesutbildad personal inom socialvården, om riksdagen godkänner regeringens proposition (226/2004), som innehåller den föreslagna lagen.

Men det vore även andamålsenligt att vid grupphemmen kunna anställa invandrare som känner barnens egen kultur och kan de språk som barnen talar.

I 2 mom. föreskrivs om den rätt som förståndaren för en förläggning har att bestämma om ett barns boningsort och andra omständigheter som gäller barnets person tills en sådan företrädare som avses i 5 kap. utses för barnet. Det kan räcka upp till två eller tre veckor och ibland till och med längre att utse

en företrädare. Ansvaret för boningsorten och andra omständigheter som gäller barnets person för barn som anländer utan vårdnadshavare har innan en företrädare utsetts i praktiken legat på den förläggning i vars invånarregister barnet har förts in. Därför är det ändamålsenligt att genom lag föreskriva om förläggningsföreståndarens befogenheter under tiden mellan det att barnet anländer till landet och en företrädare utses. I princip skall barnet bo på förläggning under ovan avsedda tid.

19 e §. *Meddelande om inkvartering av minderårig*. I paragrafen föreslås att anmälan om ett barn som bor i privat inkvartering eller ett barn som är på väg till privat inkvartering skall göras till ett kollegialt organ som utses av kommunen på barnets vistelseort. Anmälan motsvarar en anmälan enligt 41 § i barnskyddslagen. Anmälningsskyldig är den förläggning där barnet har registrerats som invånare. Anmälan skall också göras om ett barn som bor tillsammans med sina föräldrar i privat inkvartering. Avsikten med anmälan är att säkerställa att de kommunala myndigheterna kan ta kontakt med barnets föräldrar eller personer som har barnet hos sig t.ex. då barnet har rätt till förskoleundervisning eller barnet borde börja i grundskolan eller barnet anses vara i behov av barnskyddstjänster.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om privat inkvartering av ett barn som saknar vårdnadshavare. Om ett barn som saknar vårdnadshavare vill bo med en släkting eller någon annan person, skall saken utredas med beaktande av barnets önskemål och åsikt. Utredningen skall gälla hur väl hemmet lämpar sig för vård och fostran av barn och om den person som vill ha barnet hos sig kan sörja för barnet samt om det är i överensstämmelse med barnets bästa att barnet bor hos de aktuella personerna. Utredningen skall göras av en socialarbetare vid förläggningen tillsammans med förläggningens föreståndare och barnets företrädare. Vid behov skall de hålla kontakt med socialmyndigheterna i den kommun där barnet vistas eller dit avsikten är att han skall flytta. Detta är en sak av känslig natur. Därför är det ändamålsenligast att tjänsteinnehavare som å tjänstens vägnar övervakar barnets bästa anlitas vid behov. Slutresultatet av utredningen skall fogas till

den anmälan som skall göras till det kollegiala organ som kommunen utser.

Sedan det kollegiala organ som kommunen utsett har fått anmälan om att ett barn flyttat till privat inkvartering finns det enligt 41 § 3 mom. i barnskyddslagen en praktisk möjlighet att försöka rätta till saken, om privat hemmet eller den vård och fostran som ges där konstateras vara olämplig eller bristfällig. Och saken inte kan rättas till, kan organet förbjuda att barnet hålls i detta hem.

Personer som tar emot ett barn skall vägledas i frågor som gäller barnomsorg och vård. Rådgivningen och vägledningen kan i tillämpliga delar bygga på lagen angående vårdnad om barn och umgängesrätt och andra principer och förfaranden som gäller vård och fostran av barn i Finland. Vägledningen och rådgivningen ges i uppdrag åt förläggningen.

19 f §. *Information*. Fogandet av paragrafen till lagförslaget bygger på artikel 5 i mottagningsdirektivet. Enligt den skall asylsökande ges information om mottagningsvillkoren. Enligt artikeln skall information ges om förmåner, rättigheter och skyldigheter i anslutning till mottagandet. Informationen skall täcka mottagningsarrangemangen, de anslutande förfarandena, socialvårdstjänsterna samt hälso- och sjukvårdstjänsterna, tryggheten av tolkning och andra nödvändiga grundläggande behov samt omständigheter i anslutning till arbets- och studieverksamhet. Skyldigheten att informera gäller även personernas rättigheter och skyldigheter som asylsökande och mottagare av tillfälligt skydd i det finländska samhället såsom t.ex. barnens rätt till grundskola och vuxnas arbetsmöjligheter och de grundläggande rättigheter som gäller alla.

Skyldigheten i artikel 5 i mottagningsdirektivet gäller också uppgifter om organisationer och grupper som ger rättshjälp i anslutning till mottagningsvillkoren. I Finland ges ovan nämnda information utom av myndigheterna främst av Finlands Röda Kors. I paragrafen skall också föreskrivas om information som skall ges om organisationer och rättsbiträden som bistår vid behandlingen av asylärenden. I praktiken innebär detta främst information om Flyktingrådgivningen rf:s rättshjälpsverksamhet och vid behov kontaktinforma-

tion till andra samfund och personer som ger rättshjälp.

Eftersom integrationslagen även gäller personer som får tillfälligt skydd, vilka tas emot på förläggningar, är det nödvändigt att föreskriva om att information skall ges även till dem.

21 a §. *Avgifter för inkvartering och tjänster.* I 1 mom. föreslås att en skälig avgift kan tas ut för inkvartering som ordnas av förläggningen och nyttigheter som ges där. Motsvarande bestämmelse är inte i kraft i gällande integrationslag. En bestämmelse om uttag av avgift har dock blivit nödvändig därför att allt fler asylsökande sysselsätts.

Avgiftens storlek skall vara skälig. Den får inte överskrida de verkliga kostnaderna för anordnandet av inkvartering och därtill anknutna nyttigheter. Avgiftens storlek bestäms genom att alla förläggningarnas hyror och utgifterna för användningen av fastigheterna och utgifterna för nyttigheter räknas ihop. Summan divideras med förläggningarnas sammanräknade platsantal. Storleken på avgifter som tas ut hos asylsökande och personer som får tillfälligt skydd är ett eurobelopp per förläggningsplats. Grunden för fastställandet av avgiftens storlek är kostnaderna och platsantalet i de senast tillgängliga bokslutsuppgifterna. Beräknad enligt bokslutsuppgifterna för 2003 är avgiften ca 6 euro per dygn. Avgiften för var och en som inkvarteras på en förläggning skall vara lika stor oberoende av på vilken förläggning eller i hurdan inkvartering, ordnad av en förläggning, personen i fråga inkvarteras. Den fasta avgiften bygger på att asylsökande inte kan välja på vilken förläggning han eller hon skall inkvarteras. Bestämmelser om avgiftens storlek utfärdas genom arbetsministeriets förordning.

I praktiken skall avgiften tas ut främst hos sådana personer som arbetar i Finland. Bestämmelsen möjliggör avgiftsuttag även om person förfogar över andra inkomster eller annan förmögenhet i Finland.

I 2 mom. föreslås att en avgift enligt lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården (734/1992) får tas ut hos asylsökande och personer som får tillfälligt skydd ut avgifter för användningen av sådana tjänster för vilka man enligt ovan avsedda lag kan ta ut klientavgift. Om en person med beaktande av

behovet av stöd enligt lagen om utkomststöd inte har ekonomiska förutsättningar att klara av avgiften, behöver avgiften inte tas ut. Detta förfarande motsvarar principen i andra meningen i 1 § i lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården såtillvida att avgiften får tas ut enligt den aktuella personens betalningsförmåga.

Asylsökande och personer som får tillfälligt skydd har inte rätt till social- och hälsovårdstjänster som ges på basis av boende, men de har rätt till nödvändiga social- och hälsovårdstjänster. Den förläggning, i vars invånarregister asylsökanden är införd, svarar för att tjänsterna ordnas. Förläggningen köper tjänster hos en kommun eller en privat serviceproducent. Hos asylsökande tas inte för närvarande ut avgifter för användningen av tjänster. Vissa asylsökande som arbetar har visserligen betalat klientavgift enligt lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården till den kommunala serviceproducenten.

Om en asylsökande har tillräckliga medel eller t.ex. har arbetat under en tillräckligt lång tid, kan en avgift enligt mottagningsdirektivet tas ut för materiella mottagningsvillkor och hälso- och sjukvård. Även en asylsökande som har medel eller arbetsinkomster bör svara för klientavgifter i samma utsträckning som en person som är stadigvarande bosatt i Finland.

Påförandet av klientavgift ges i uppdrag åt föreståndaren för förläggningen därför att uttaget av den aktuella klientavgiften inte kan ges i uppdrag åt en privat serviceproducent utan att detta föreskrivs i lag. Förläggningar kan köpa tjänster från ganska många privata serviceproducenter. Dessutom kan byte av serviceproducenten ske snabbt. Det är svårt att nå ett sådant avtal med en privat serviceproducent där en del av ersättningen kan vara svår att driva in eller blir helt utestående. Även kommunala serviceproducenter vill trygga sina fordringar så att förläggningen svarar för kostnaderna även när det gäller klientavgifter.

Om den betalningsskyldiga anser att ett fel har begåtts när avgiften fastställts, kan han eller hon i sak söka ändring i beslutet enligt vad som föreskrivs om sökande av ändring i

en avgift i lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992). Bestämmelser om sökande av ändring skall dock tas in i den föreslagna lagen, eftersom lagen om grunderna för avgifter till staten gäller endast statliga myndigheters prestationer. Huvudmän för förläggningarna är kommuner, Finlands Röda Kors och ett kommunalt grundat aktiebolag.

22 §. *Utkomststöd.* Till 1 mom. fogas en sats enligt vilken utkomststöd på ansökan beviljas av förläggningen. I sak motsvarar detta gällande 3 mom.

I 2 mom. föreslås att den inkvartering som tillhandahålls vid en förläggning skall beviljas som en nytthet in natura. Varje asylsökande bereds möjlighet till inkvartering på en förläggning. För den som själv ordnar sin inkvartering innebär detta att utgifterna för boendet inte skall beaktas som utgifter som berättigar till utkomststöd, eftersom asylsökanden alltid får ta in på förläggningen.

Förläggningen möblerar inkvarteringsrummen och de allmänna utrymmena, ordnar sänglinne och porslin, möjlighet att använda hushållsmaskiner och städtillbehör, anordningar, redskap och tillbehör som behövs för linnevård, tidningar och tidskrifter, möjlighet att titta på tv, sport- och hobbyutrustning i synnerhet för barn, betalar hobbyverksamhet för barn, t.ex. simhallsbesök och deltagaravgifter i idrottsföreningar samt ger ekonomiskt stöd för deltagande i läger och ordnar hjälpension för barn som anländer utan vårdnadshavare.

I ett beslut som gäller beviljande av utkomststöd särskiljs mellan utkomststöd som beviljas som nytthet och utkomststöd som betalas i pengar.

Innehållet i 3 mom. motsvarar i sak 2 mom. i gällande paragraf.

23 §. *Återkrav av utkomststöd.* Det föreslås att paragrafens rubrik skall ges en bättre språklig formulering på finska.

I 23 och 24 § ersätts termen länsrätten dessutom med termen förvaltningsdomstolen.

5 kap. **Företrädande av barn som anlänt utan vårdnadshavare**

26 §. *Företrädande och förande av talan.*

Laghänvisningen i paragrafen korrigeras med en hänvisning till förvaltningslagen, genom vilken lagen om förvaltningsförfarande upphävdes (598/1982).

7 kap. **Särskilda bestämmelser**

44 §. *Besvärsförbud.* Enligt 2 mom. får ändring i ett beslut om förflyttning från en förläggning till en annan som förläggningen fattat med stöd av 19 c § 2 mom. inte sökas genom besvär. I praktiken måste asylsökande förflyttas från en förläggning till en annan för att behandlingen av asylärendet skall löpa så smidigt som möjligt och inom ramen för den kapacitet som är tillgänglig vid förläggningarna. Förflyttningar kan ibland vara nödvändiga också på grund av etniska spänningar.

45 §. *Förvaltningsförfarande.* Hänvisningen korrigeras med en hänvisning till förvaltningslagen, eftersom lagen om förvaltningsförfarande har upphävts genom ovan nämnda lag.

2. **Närmare bestämmelser och bestämmelser på lägre nivå**

Den fullmakt att utfärda förordning som preciserar denna lag nämns i samband med den aktuella paragrafen. Genom förordning kan föreskrivas om verksamheten och antalet anställda vid grupphem och behörighetsvillkoren för dem (19 d §) och om att utgifter som täcks med utkomststödet grunddel skall fördelas mellan en del som ges som nyttheter och en del som ges i pengar (22 §).

3. **Ikraftträdande**

Lagen föreslås träda i kraft den 1 maj 2005.

4. **Samband med grundlagen och lagstiftningsordning**

Enligt 21 § i grundlagen, rättsskydd, har var och en rätt att på behörigt sätt och utan ogrundat dröjsmål få sin sak behandlad av en domstol eller någon annan myndighet som är behörig enligt lag samt att få ett beslut som gäller hans eller hennes rättigheter och skyldigheter behandlat vid domstol eller något

annat oavhängigt rättskipningsorgan. Enligt förslaget får ändring i ett beslut som på basis av 19 c § 2 mom. gäller förflyttning av asylsökande och personer som får tillfälligt skydd till en annan förläggning inte sökas genom besvär. Personen får inte rätt att inkvarteras vid den förläggning där han eller hon först registrerats som invånare och inte rätt att välja på vilken förläggning han eller hon vill bli inkvarterad. Det är fråga om tillfällig vistelse och endast om den tid som behövs för behandling av asylärendet och för tillfälligt skydd. Förflyttningar mellan förläggningar är nödvändiga med tanke på både verksamheten vid förläggningarna och asylförfarandet. En del av förläggningarna fungerar som flyktingslussar, där asylsökandena inkvarteras endast under asylförhöret. Därefter förflyttas de till en annan förläggning i väntan på beslut på ansökan. Asylsökande och personer som får tillfälligt skydd har inget behov av rättsskydd vad gäller beslutet om förflyttning heller av den orsaken att

motsvarande mottagande ordnas för honom eller henne på en annan förläggning.

Att ge inkvartering och andra nyttigheter i anslutning till mottagandet som utkomststöd in natura kan anses harmoniera med grundlagen. Utkomststöd in natura begränsar asylsökandens valfrihet endast vad gäller det belopp som behövs för boendet och de nyttigheter som nämns i detaljmotiveringen till 22 §. Till övriga delar beviljas utkomststödet i pengar enligt vad som föreskrivs i lagen om utkomststöd.

På basis av det ovan nämnda kan lagförslaget enligt regeringens uppfattning behandlas i normal lagstiftningsordning enligt 72 § i grundlagen. Eftersom lagstiftning som i fråga om sakinnehåll har ett nära samband med grundlagen dock föreslås i propositionen, föreslår regeringen att grundlagsutskottets utlåtande begärs i fråga om lagstiftningsordningen.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

*Lagförslagen***Lag****om ändring av lagen om främjande av invandrarers integration samt mottagande av asylsökande**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 9 april 1999 om främjande av invandrarers integration samt mottagande av asylsökande (493/1999) 2 §, 3 § 2 mom., 4 § 1 mom., 8, 9 och 19 § och 22 § 1–3 mom., 23 § 2 mom., 24 §, 26 § 2 mom. och 45 §, av dem 2 och 19 §, 22 § 1–3 mom., 26 § 2 mom. och 45 § sådana de lyder i lag 118/2002 samt 3 § 2 mom. sådant det lyder i lag 649/2004, samt fogas till lagen nya 19 c–19 f och 21 a § samt till 44 § ett nytt 2 mom. som följer:

2 §

Definitioner

I denna lag avses med

1) *integration* invandrarers individuella utveckling med målet att delta i arbetslivet och samhällslivet och samtidigt bevara sitt språk och sin kultur,

2) *integrationsfrämjande* av myndigheterna ordnade åtgärder och resurser för främjande av integration,

3) *asylsökande* personer som ansökt om sådant internationellt skydd som avses i utlänningslagen (301/2004),

4) *mottagande av asylsökande och mottagande av personer som får tillfälligt skydd* arrangemang för försörjning och omsorg på förläggningar eller flyktingslussar.

3 §

Tillämpningsområde

Mottagandet av asylsökande omfattar asylsökande till dess att de har beviljats uppehållstillstånd eller lämnat landet.

4 §

Ersättning för kostnader

Kostnader för verksamhet enligt denna lag ersätts inom ramen för statsbudgeten.

8 §

Avtal om att ersätta kostnaderna för flyktingar

Om en kommun har utarbetat eller förbinder sig att för invandrare utarbeta ett program för integrationsfrämjande i enlighet med 7 §, ersätter arbetskrafts- och näringscentralen kommunen för kostnaderna för mottagandet av flyktingar inom ramen för statsbudgeten.

9 §

Anvisande av flyktingar till kommuner

Arbetskrafts- och näringscentralen avtalar med kommuner om mottagande av flyktingar och anvisar flyktingar till kommuner med vilka den ingått avtal om mottagande av flyktingar.

19 §

Mottagandets innehåll

Som mottagande av asylsökande och som mottagande av personer som får tillfälligt skydd arrangeras inkvartering, utkomststöd, nödvändiga socialvårdstjänster samt hälso- och sjukvårdstjänster, tolktjänster och annat nödvändigt tillgodoseende av de grundläggande behoven. Dessutom kan arbets- och studieverksamhet ordnas.

Inkvartering skall ordnas så att familjemedlemmar kan bo tillsammans.

Särskilda behov som beror på åldern, den utsatta ställningen samt det fysiska och psykiska tillståndet hos den asylsökande eller den som får tillfälligt skydd skall beaktas när inkvartering och mottagandet i övrigt ordnas.

Vid mottagandet skall hänsyn tas till barnets bästa. Ett barn som behöver särskilt stöd skall ges lämplig rådgivning och rehabilitering samt lämpliga mentalvårdstjänster.

19 c §

Arrangemang för mottagande

Mottagandet av asylsökande och av personer som får tillfälligt skydd arrangeras av förläggningar.

Asylsökande och personer som får tillfälligt skydd registreras i förlägningens invånarregister. För arrangemangen för mottagande svarar den förläggning vid vilken en asylsökande eller en person som får tillfälligt skydd registreras som invånare. Asylsökande och personer som får tillfälligt skydd kan förflyttas till en annan förläggning, om det är nödvändigt av grundad anledning som beror på personen själv eller på förlägningens verksamhet eller på behandlingen av asylärendet.

Asylsökande och personer som får tillfälligt skydd kan själva ordna sin inkvartering. Om en person som själv ordnar sin inkvartering ansöker om annat mottagande enligt 19 § än inkvartering, skall han eller hon skriftligt uppge sin adress och lägga fram en utredning om den enskilda inkvarteringen som getts av den som inkvarterar personen i fråga eller ett hyresavtal för förläggningsen.

De som har fått uppehållstillstånd på grundval av sin asylansökan och personer som har fått tillfälligt skydd och får ett kontinuerligt uppehållstillstånd kan en skälig tid omfattas av mottagandet för att de skall kunna ordna sitt boende och sin utkomst.

19 d §

Arrangemang för mottagande av minderåriga

För mottagandet av minderåriga asylsökande och minderåriga som får tillfälligt

skydd kan, om de anländer utan vårdnadshavare, inrättas ett grupphem. Angående grupphemets verksamhet och antalet anställda och behörighetsvillkoren för dem kan föreskrivas närmare genom förordning av arbetsministeriet.

Föreståndaren för den förläggning i vars invånarregister ett barn som anländer utan vårdnadshavare och söker asyl eller får tillfälligt skydd förs in fattar beslut om barnets boningsort samt andra omständigheter som gäller barnets person tills en företrädare som avses i 5 kap. utses för barnet.

19 e §

Meddelande om inkvartering av minderårig

Adressuppgifter för barn som söker asyl och får tillfälligt skydd och som inte inkvarteras på en förläggning eller i ett grupphem samt uppgifter om de personer hos vilka barnet bor lämnas till ett kollegialt organ som utses av kommunen på barnets vistelseort. Anmälan görs av förläggningsen.

Saknar barnet vårdnadshavare skall till anmälan fogas en utredning av förläggningsen och barnets företrädare om huruvida förhållandena i ett privathem är lämpade för vården och fostran av barnet och om huruvida den som tar hand om barnet kan sörja för barnets vård och fostran. Förläggningsen skall ge personer som tar hand om ett barn handledning i vården och fostran av barnet med beaktande i tillämpliga delar av vad som föreskrivs i lagen angående vårdnad om barn och omgångsersätt (361/1983).

19 f §

Information

Asylsökande och personer som får tillfälligt skydd skall så snart som möjligt och senast inom femton dagar från det asylansökan gjordes eller det tillfälliga skyddet började, ges information om förmåner, skyldigheter samt socialvårdstjänster samt hälso- och sjukvårdstjänster i anslutning till mottagningsvillkoren. Informationen ges skriftligt och i mån av möjlighet på ett språk som den personen i fråga skäligen kan antas förstå.

Vid behov kan informationen även ges muntligt. Asylsökande skall så snart som möjligt ges information om organisationer eller grupper som ger rättshjälp i fråga om mottagningsvillkor och asylärenden.

21 a §

Avgifter för inkvartering och tjänster

För inkvartering vid mottagande samt för annat mottagande som arrangeras vid förläggningar kan tas ut en skälig avgift, som kan vara högst lika stor som de verkliga kostnaderna för arrangemangen. Angående avgiftens belopp föreskrivs genom förordning av arbetsministeriet. Avgiften påförs av förläggningsföreståndare.

Hos personer som använder social- och hälsovårdstjänster får tas ut en avgift enligt lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården (734/1992). Avgiften påförs av förläggningsföreståndare. Avgiften betalas till förläggnings kassa eller till det konto som förläggningsföreståndaren uppger. Bestämmelsen i 13 § i nämnda lag tillämpas inte på asylsökande och personer som får tillfälligt skydd.

En betalningsskyldig som anser att ett fel har begåtts när en i 1 eller 2 mom. avsedd avgift har påförts kan inom sex månader från det avgiften påfördes yrka på rättelse hos den förläggningsföreståndare som påfört avgiften. Ändring i ett beslut på ett rättelseyrkande får sökas genom besvär hos den förvaltningsdomstol inom vars domkrets den förläggning som påfört avgiften är belägen. Besvär skall på det sätt som bestäms i förvaltningsprocesslagen anföras inom 30 dagar från delfäendet av beslutet. I förvaltningsdomstolens beslut får ändring inte sökas genom besvär.

22 §

Utkomststöd

Asylsökande och personer som får tillfälligt skydd kan beviljas utkomststöd enligt lagen om utkomststöd, om inte något annat bestäms i denna lag. Utkomststöd beviljas av förläggningsföreståndaren på ansökan.

Kostnaderna för inkvartering som tillhan-

dahålls vid en förläggning beaktas som utgifter i enlighet med 7 § i lagen om utkomststöd. Asylsökande och personer som får tillfälligt skydd beviljas inte utkomststöd i form av pengar för inkvartering, utan inkvartering ordnas vid en förläggning eller ett grupphem.

Genom förordning av arbetsministeriet bestäms närmare om hur andra utgifter som skall täckas med utkomststödet grunddel skall fördelas mellan mottagande som arrangeras vid en förläggning och sådana utgifter som den asylsökande eller den person som får tillfälligt skydd själv betalar och som täcks med grunddelen.

23 §

Återkrav av utkomststöd

Ansökan om återkrav av utkomststöd riktas till den förvaltningsdomstol inom vars domkrets förläggningsföreståndaren är belägen.

24 §

Ändringssökande i fråga om utkomststöd

En person som antecknats som invånare i en förläggning och som är missnöjd med ett beslut om utkomststöd som förläggningsföreståndaren har fattat enligt 22 § får söka ändring i beslutet genom besvär hos förvaltningsdomstolen. Besvär skall på det sätt som bestäms i förvaltningsprocesslagen anföras inom 30 dagar från delfäendet av beslutet. Besvaren kan inom nämnda tid ges också till förläggningsföreståndaren, som skall tillställa förvaltningsdomstolen besvaren jämte sitt eget utlåtande.

Besvaren riktas till den förvaltningsdomstol inom vars domkrets förläggningsföreståndaren är belägen.

I beslut av förvaltningsdomstolen som gäller beviljande av utkomststöd eller dess belopp söks ändring hos högsta förvaltningsdomstolen i enlighet med 49 § 2 mom. i socialvårdslagen (710/1982).

26 §

Företrädande och förande av talan

 Vårdsnadshavarens talan i angelägenheter som gäller barnets person och förmögenhet, förs av företrädaren. Företrädaren bestämmer också om barnets boende samt förvaltar barnets förmögenhet på det sätt som bestäms i 12 kap. 1 och 2 § i rättegångsbalken, 14 § i förvaltningslagen (434/2003), 17 § och 18 § 3 mom. i förvaltningsprocesslagen samt i lagen om förmyndarverksamhet (442/1999).

44 §

Besvärshöjning

Ett beslut som förläggningsföretag fattat med stöd av 19 c § 2 mom. och som gäller förflyttning från en förläggning till en annan, förändring inte sökas genom besvär.

45 §

Förvaltningsförfarande

Den som ordnar integrationsfrämjande för flyktingar och arrangerar mottagande av asylsökande och mottagande av personer som får tillfälligt skydd skall vid behandlingen av förvaltningsärenden som avses i denna lag iakttä förvaltningslagen.

 Denna lag träder i kraft den 1 maj 2005.

 Helsingfors den 21 januari 2005

Republikens President

TARJA HALONEN

Arbetsminister *Tarja Filatov*

*Bilaga
Parallell texter*

Lag

om ändring av lagen om främjande av invandrarers integration samt mottagande av asylsökande

I enlighet med riksdagens beslut *ändras* i lagen av den 9 april 1999 om främjande av invandrarers integration samt mottagande av asylsökande (493/1999) 2 §, 3 § 2 mom., 4 § 1 mom., 8, 9 och 19 § och 22 § 1–3 mom., 23 § 2 mom., 24 §, 26 § 2 mom. och 45 §, av dem 2 och 19 §, 22 § 1–3 mom., 26 § 2 mom. och 45 § sådana de lyder i lag 118/2002 samt 3 § 2 mom. sådant det lyder i lag 649/2004, samt *fogas* till lagen nya 19 c–19 f och 21 a § samt till 44 § ett nytt 2 mom. som följer:

Gällande lydelse

2 §

Definitioner

I denna lag avses med

- 1) integration invandrarers individuella utveckling med målet att delta i arbetslivet och samhällslivet och samtidigt bevara sitt språk och sin kultur,
- 2) integrationsfrämjande av myndigheterna ordnade åtgärder och resurser för främjande av integration, samt med
- 3) mottagande av asylsökande och mottagande av personer som får tillfälligt skydd arrangemang för försörjning och omsorg på förläggningar eller flyktingslussar.

3 §

Tillämpningsområde

Mottagandet av asylsökande omfattar personer som ansökt om sådant internationellt skydd som avses i utlänningslagen (301/2004) till dess att de har beviljats uppehålls-

Föreslagen lydelse

2 §

Definitioner

I denna lag avses med

- 1) integration invandrarers individuella utveckling med målet att delta i arbetslivet och samhällslivet och samtidigt bevara sitt språk och sin kultur,
- 2) integrationsfrämjande av myndigheterna ordnade åtgärder och resurser för främjande av integration,
- 3) *asylsökande personer som ansökt om sådant internationellt skydd som avses i utlänningslagen (301/2004),*
- 4) *mottagande av asylsökande och mottagande av personer som får tillfälligt skydd arrangemang för försörjning och omsorg på förläggningar eller flyktingslussar.*

3 §

Tillämpningsområde

Mottagandet av asylsökande omfattar *asylsökande till dess att de har beviljats uppehållstillstånd eller lämnat landet.*

tillstånd eller lämnat landet.

4 §

Ersättning för kostnader

Kostnader för verksamhet enligt denna lag ersätts av statens medel i enlighet med grunder som bestäms av statsrådet.

8 §

Avtal om att ersätta kostnaderna för flyktingar

Om en kommun har utarbetat eller förbinder sig att för invandrare utarbeta ett program för integrationsfrämjande i enlighet med 7 §, kan arbetskrafts- och näringscentralen på de grunder som bestäms av statsrådet avtala om att ersätta kommunen för kostnaderna för flyktingar.

9 §

Anvisande av flyktingar till kommuner

Arbetskrafts- och näringscentralen anvisar flyktingar till kommuner som har ingått ett avtal enligt 8 §.

19 §

Mottagandets innehåll

Som mottagande av asylsökande och som mottagande av personer som får tillfälligt skydd arrangeras inkvartering, utkomststöd, nödvändiga socialvårdstjänster samt hälso-

4 §

Ersättning för kostnader

Kostnader för verksamhet enligt denna lag *ersätts inom ramen för statsbudgeten.*

8 §

Avtal om att ersätta kostnaderna för flyktingar

Om en kommun har utarbetat eller förbinder sig att för invandrare utarbeta ett program för integrationsfrämjande i enlighet med 7 §, *ersätter arbetskrafts- och näringscentralen kommunen för kostnaderna för mottagandet av flyktingar inom ramen för statsbudgeten.*

9 §

Anvisande av flyktingar till kommuner

Arbetskrafts- och näringscentralen *avtalar med kommuner om mottagande av flyktingar och anvisar flyktingar till kommuner med vilka den ingått avtal om mottagande av flyktingar.*

19 §

Mottagandets innehåll

Som mottagande av asylsökande och som mottagande av personer som får tillfälligt skydd arrangeras inkvartering, utkomststöd, nödvändiga socialvårdstjänster samt hälso-

Gällande lydelse

och sjukvårdstjänster, tolktjänster och annat nödvändigt tillgodoseende av de grundläggande behoven samt arbets- och studieverksamhet. Om det övriga arrangerandet av mottagandet kan bestämmas genom förordning av statsrådet.

Inkvarteringen av personer som avses i 1 mom. arrangeras på förläggningar.

För mottagandet av minderåriga asylsökande och av personer som får tillfälligt skydd kan, om de anländer utan vårdnadshavare, inrättas ett grupphem på förläggningen. Om grupphemets verksamhet och antalet anställda bestäms genom förordning av arbetsministeriet.

Vid ordnandet av tjänster för minderåriga eller för personer som blivit offer för tortyr, våldtäkt eller något annat slag av fysiskt eller sexuellt våld eller som annars befinner sig i en sämre ställning än andra beaktas de särskilda behov som deras livssituation förleder.

Förläggningen svarar för ordnandet av tjänsterna.

Föreslagen lydelse

och sjukvårdstjänster, tolktjänster och annat nödvändigt tillgodoseende av de grundläggande behoven. Dessutom kan arbets- och studieverksamhet ordnas.

Inkvartering skall ordnas så att familjemedlemmar kan bo tillsammans.

Särskilda behov som beror på åldern, den utsatta ställningen samt det fysiska och psykiska tillståndet hos den asylsökande eller den som får tillfälligt skydd skall beaktas när inkvartering och mottagandet i övrigt ordnas.

Vid mottagandet skall hänsyn tas till barnets bästa. Ett barn som behöver särskilt stöd skall ges lämplig rådgivning och rehabilitering samt lämpliga mentalvårdstjänster.

19 c §

Arrangemang för mottagande

Mottagandet av asylsökande och av personer som får tillfälligt skydd arrangeras av förläggningar.

Asylsökande och personer som får tillfälligt skydd registreras i förläggningens invånarregister. För arrangemangen för mottagande svarar den förläggning vid vilken en asylsökande eller en person som får tillfälligt skydd registreras som invånare. Asylsökande och personer som får tillfälligt skydd kan förflyttas till en annan förläggning, om det är nödvändigt av grundad anledning som beror på personen själv eller på förläggningens verksamhet eller på behandlingen av asylärendet.

Asylsökande och personer som får tillfälligt skydd kan själva ordna sin inkvartering. Om en person som själv ordnar sin inkvartering ansöker om annat mottagande enligt 19 § än inkvartering, skall han eller hon skriftligt uppge sin adress och lägga fram en utredning om den enskilda inkvartering-

Föreslagen lydelse

en som getts av den som inkvarterar personen i fråga eller ett hyresavtal för förläggningen.

De som har fått uppehållstillstånd på grundval av sin asylansökan och personer som har fått tillfälligt skydd och får ett kontinuerligt uppehållstillstånd kan en skälig tid omfattas av mottagandet för att de skall kunna ordna sitt boende och sin utkomst.

19 d §

Arrangemang för mottagande av minderåriga

För mottagandet av minderåriga asylsökande och minderåriga som får tillfälligt skydd kan, om de anländer utan vårdnadshavare, inrättas ett grupphem. Angående grupphemets verksamhet och antalet anställda och behörighetsvillkoren för dem kan föreskrivas närmare genom förordning av arbetsministeriet.

Föreståndaren för den förläggning i vars invånarregister ett barn som anländer utan vårdnadshavare och söker asyl eller får tillfälligt skydd förs in fattar beslut om barnets boningsort samt andra omständigheter som gäller barnets person tills en företrädare som avses i 5 kap. utses för barnet.

19 e §

Meddelande om inkvartering av minderårig

Adressuppgifter för barn som söker asyl och får tillfälligt skydd och som inte inkvarteras på en förläggning eller i ett grupphem samt uppgifter om de personer hos vilka barnet bor lämnas till ett kollegialt organ som utses av kommunen på barnets vistelseort. Anmälan görs av förläggningen.

Saknar barnet vårdnadshavare skall till anmälan fogas en utredning av förläggningen och barnets företrädare om huruvida förhållandena i ett privathem är lämpade för vården och fostran av barnet och om huruvida den som tar hand om barnet kan sörja för barnets vård och fostran. För-

läggningen skall ge personer som tar hand om ett barn handledning i vården och fostran av barnet med beaktande i tillämpliga delar av vad som föreskrivs i lagen angående vårdnad om barn och umgängesrätt (361/1983).

19 f §

Information

Asylsökande och personer som får tillfälligt skydd skall så snart som möjligt och senast inom femton dagar från det asylansökan gjordes eller det tillfälliga skyddet började, ges information om förmåner, skyldigheter samt socialvårdstjänster samt hälso- och sjukvårdstjänster i anslutning till mottagningsvillkoren. Informationen ges skriftligt och i mån av möjlighet på ett språk som den personen i fråga skäligen kan antas förstå. Vid behov kan informationen även ges muntligt. Asylsökande skall så snart som möjligt ges information om organisationer eller grupper som ger rättshjälp i fråga om mottagningsvillkor och asylärenden.

21 a §

Avgifter för inkvartering och tjänster

För inkvartering vid mottagande samt för annat mottagande som arrangeras vid förläggningar kan tas ut en skälig avgift, som kan vara högst lika stor som de verkliga kostnaderna för arrangemangen. Angående avgiftens belopp föreskrivs genom förordning av arbetsministeriet. Avgiften påförs av förläggningsens föreståndare.

Hos personer som använder social- och hälsovårdstjänster får tas ut en avgift enligt lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården (734/1992). Avgiften påförs av förläggningsens föreståndare. Avgiften betalas till förläggningsens kassa eller till det konto som förläggningsen uppger. Bestämmelsen i 13 § i nämnda lag tillämpas inte på asylsökande och personer som får tillfälligt skydd.

22 §

Utkomststöd

Asylsökande och personer som får tillfälligt skydd kan beviljas utkomststöd enligt lagen om utkomststöd, om inte något annat bestäms i denna lag.

Genom förordning av arbetsministeriet bestäms närmare om hur de utgifter som skall täckas med utkomststödet grunddel skall fördelas mellan mottagandet på en förläggning och sådana utgifter som den asylsökande eller den person som får tillfälligt skydd själv betalar och som täcks med grunddelen.

Asylsökande och personer som får tillfälligt skydd beviljas på ansökan utkomststöd av förläggningen.

23 §

Återkrav av utkomststöd

Ansökan om återkrav av utkomststöd rik-

ligt skydd.

En betalningsskyldig som anser att ett fel har begåtts när en i 1 eller 2 mom. avsedd avgift har påförts kan inom sex månader från det avgiften påfördes yrka på rättelse hos den förläggningsföreståndare som påfört avgiften. Ändring i ett beslut på ett rättelseyrkande får sökas genom besvär hos den förvaltningsdomstol inom vars domkrets den förläggning som påfört avgiften är belägen. Besvär skall på det sätt som bestäms i förvaltningsprocesslagen anföras inom 30 dagar från delfåendet av beslutet. I förvaltningsdomstolens beslut får ändring inte sökas genom besvär.

22 §

Utkomststöd

Asylsökande och personer som får tillfälligt skydd kan beviljas utkomststöd enligt lagen om utkomststöd, om inte något annat bestäms i denna lag. *Utkomststöd beviljas av förläggningen på ansökan.*

Kostnaderna för inkvartering som tillhandahålls vid en förläggning beaktas som utgifter i enlighet med 7 § i lagen om utkomststöd. Asylsökande och personer som får tillfälligt skydd beviljas inte utkomststöd i form av pengar för inkvartering, utan inkvartering ordnas vid en förläggning eller et grupphem.

Genom förordning av arbetsministeriet bestäms närmare om hur *andra* utgifter som skall täckas med utkomststödet grunddel skall fördelas mellan mottagande som arrangeras vid en förläggning och sådana utgifter som den asylsökande eller den person som får tillfälligt skydd själv betalar och som täcks med grunddelen.

23 §

Återkrav av utkomststöd

Ansökan om återkrav av utkomststöd rik-

Gällande lydelse

tas till den länsrätt inom vars domkrets förläggningen är belägen.

24 §

Ändringssökande i fråga om utkomststöd

En person som antecknats som invånare i en förläggning och som är missnöjd med ett beslut om utkomststöd som förläggningen har fattat enligt 22 § får söka ändring i beslutet genom skriftliga besvär hos länsrätten. Besvär skall på det sätt som bestäms i förvaltningsprocesslagen (586/1996) anföras inom 30 dagar från delfäendet. Besvären kan inom nämnda tid ges också till förläggningens föreståndare, som skall tillställa länsrätten besvären jämte sitt eget utlåtande.

Besvären riktas till den länsrätt inom vars domkrets förläggningen är belägen.

I beslut av länsrätten som gäller beviljande av utkomststöd eller dess belopp söks ändring hos högsta förvaltningsdomstolen i enlighet med 49 § 2 mom. socialvårdslagen (710/1982).

26 §

Företrädande och förande av talan

Företrädaren för den talan som ankommer på vårdnadshavaren i angelägenheter som gäller barnets person och förmögenhet, bestämmer om barnets boende samt förvaltar barnets förmögenhet på det sätt som bestäms i 12 kap. 1 och 2 § rättegångsbalken, 16 § lagen om förvaltningsförfarande (598/1982), 17 § och 18 § 3 mom. förvaltningsprocesslagen (586/1996) och lagen om förmyndarverksamhet (442/1999).

Föreslagen lydelse

tas till den *förvaltningsdomstol* inom vars domkrets förläggningen är belägen.

24 §

Ändringssökande i fråga om utkomststöd

En person som antecknats som invånare i en förläggning och som är missnöjd med ett beslut om utkomststöd som förläggningen har fattat enligt 22 § får söka ändring i beslutet genom besvär hos *förvaltningsdomstolen*. Besvär skall på det sätt som bestäms i förvaltningsprocesslagen anföras inom 30 dagar från delfäendet av beslutet. Besvären kan inom nämnda tid ges också till förläggningens föreståndare, som skall tillställa *förvaltningsdomstolen* besvären jämte sitt eget utlåtande

Besvären riktas till den *förvaltningsdomstol* inom vars domkrets förläggningen är belägen.

I beslut av *förvaltningsdomstolen* som gäller beviljande av utkomststöd eller dess belopp söks ändring hos högsta förvaltningsdomstolen i enlighet med 49 § 2 mom. i socialvårdslagen (710/1982).

26 §

Företrädande och förande av talan

Vårdnadshavarens talan i angelägenheter som gäller barnets person och förmögenhet, förs av företrädaren. Företrädaren bestämmer också om barnets boende samt förvaltar barnets förmögenhet på det sätt som bestäms i 12 kap. 1 och 2 § i rättegångsbalken, 14 § i *förvaltningslagen* (434/2003), 17 § och 18 § 3 mom. i förvaltningsprocesslagen samt i lagen om förmyndarverksamhet (442/1999).

44 §

Besvärsförbud

45 §

Förvaltningsförfarande

Den som ordnar integrationsfrämjande för flyktingar och arrangerar mottagande av asylsökande och mottagande av personer som får tillfälligt skydd skall vid behandlingen av förvaltningsärenden som avses i denna lag iakttä lagen om förvaltningsförfarande och lagen om delgivning i förvaltningsärenden (232/1966).

44 §

Besvärsförbud

45 §

Förvaltningsförfarande

Ett beslut som förläggningen fattat med stöd av 19 c § 2 mom. och som gäller förflyttning från en förläggning till en annan, för ändring inte sökas genom besvär.

Den som ordnar integrationsfrämjande för flyktingar och arrangerar mottagande av asylsökande och mottagande av personer som får tillfälligt skydd skall vid behandlingen av förvaltningsärenden som avses i denna lag iakttä förvaltningslagen.

Denna lag träder i kraft den 1 maj 2005.